

El llenguatge

Havent

dinat

25/VII/1978

Per més que la tecnologia moderna ens imposi, cada vegada més, els seus sistemes de regulacions i mesures, les seves denominacions i les seves terminologies, hi continuem oferint una certa resistència, no acabem d'admetre del tot aquesta imposició i tard o d'hora, encara que sigui sense adonar-nos-en, anem a parar de nou a les velles denominacions de mesurament i regulació, basades en els fets naturals, més imprecises però més expressives que no pas les de nova creació. Diem encara, malgrat el sistema mètric decimal, Ho tenia a quatre passes o Va agafar un grapat d'avellanes. Diem, certament, que el tren surt a les 19.12, però Quina tarda més esplèndida

Aquest dia, el nostre admirat Espinàs, parlant de les fulles seques, experimentava la necessitat de trobar una denominació, podríem dir solar o natural, per a designar l'hora que segueix el migdia i se la va inventar: el «després-migdia». No se li va pas ocórrer, i si de cas, és clar, va desdenyar de fer-ho, de recórrer a l'hora del rellotge, tot i que li hauria permès d'ésser tan precís com hagués volgut. Però potser a aquest propòsit escau de recordar que en els temps pretèrits a l'ús habitual i general del rellotge, ja s'havia creat tot un sistema de denominacions per a les diverses hores del dia, que permetia una certa precisió, i que ha arribat fins als nostres dies: negra nit, a trenc d'alba o a punta de dia de bon matí o a primera hora del matí, al matí, a mig matí, al migdia, a primera hora de la tarda, a la tarda o hora baixa (a Mallorca), a entrada de fosc, o cap al tard, al vespre, a la nit. La llista es podria encara ampliar amb algunes expressions equivalents.

També les hores dels àpats han servit de designació horària: a l'hora d'esmorzar, abans de dinar, a l'hora de dinar, havent dinat... Tenim, doncs, dues expressions, a primera hora de la tarda i havent dinat per a designar l'hora que l'Espinàs anomenava «després migdia». Se'ns pot objectar, és clar, que havent dinat és inviable, perquè hom pot dinar a les sis de la tarda i fins i tot no fer-ho. Maia sortí! Però el cas es que expressions com a l'hora de dinar i havent dinat no són solucions inventades sinó maneres de dir reals, basades en el fet normal i habitual de l'àpat del migdia i aplicades, com a expressió horària general, prescindint de la satisfacció individual d'aquesta necessitat tan elemental.

Albert Jané